

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 23.

V Ljubljani, 9. rženega cveta 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 18 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 8 K.

Vsebina: K petindvajsetletnici nemškega Schulvereina. — Naš denarni zavod. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih, stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Črtice iz starodobne šole. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserat. — Še enkrat — razstava risarij v Zagrebu.

K petindvajsetletnici nemškega Schulvereina.

Sine ira et studio.

»Seit der Gründung des glorreichen Deutschen Reiches ist kein so erhabenes deutsches Werk geschaffen worden, wie es der »Deutsche Schulverein ist«. — S temi besedami je pozdravil znani, v Ameriki živeči republikan Hans Kulich pred 25. leti ustanovitev nemškega Schulvereina. In 13. maja je praznovalo vesoljno nemštvo križem Avstrije z večjim ali manjšim pompom ta jubilej. Usoda je hotela, da je avstrijsko nemštvo obenem praznovalo dvoje slavij, namreč stoletnico Schillerjeve obsmrtnice in 25letnico obstoja Schulvereina. Po mnogih krajih pač niso mogli natančno določiti meje, kje neha slavje velikega pesnika Nemca Schillerja in kje se prične praznovanje nemškega Schulvereina. In da so tudi po slovanskem avstrijskem teritoriju, to je tudi po slovanskih šolah, na višji ukaz morali praznovati praznik stoletne obsmrtnice nemškega pesnika Schillerja, ki je bil nekak uvod poznejšemu praznovanju, se ne čudimo, ako pogledamo nekoliko v anale nemškega Schulvereina.

Seme nemškemu Schulvereinu je vsadil znani kurat F. R. Mitterer v Proveisu na južnem Tirolskem, ko je ustanavljal ljudsko šolo za svoje dušne ovčice proti poitalijančenju. In 8. junija 1880. je vlada potrdila predložena pravila, ki jih je sestavil »Deutscher Klub« na Dunaju dne 13. maja. — Koncem junija istega leta je pa poplaval vso Avstrijo od 130 najodličnejših nemških mož podpisani oklic, ki se glasi doslovno:

»Tausende und Abertausende von Kindern deutscher Eltern wachsen an unseren Sprachgrenzen und in Gebieten von gemischtsprachiger Bevölkerung ohne deutsche Schule auf und gehen so dem deutschen Volke verloren. Dieser Vorgang, ebenso traurig für die dadurch Betroffenen als beschämend für jeden Deutschen, vollzieht sich ebensowohl in Böhmen und Mähren als auch in Tirol und Krain. In vielen Fällen wehren sich noch die deutschen Minderheiten, aber ohne hinreichende Geldmittel, verlassen und preisgegeben von ihren eigenen Stammesgenossen, sind sie gezwungen,

den hoffnungslosen Kampf bald aufzugeben, ihre Kinder die Sprache der Mutter vergessen und sie zu Slaven oder Welschen werden zu lassen. Da haben wir Deutsche ohne Unterschied der Partei die Pflicht zu helfen, zu helfen nicht durch unwürdige Klagen und erfolglose Proteste, sondern durch frische Tat«.

2. julija 1880. je bil ustanovni shod, kjer je bil voljen za načelnika pred kratkim umrli dr. M. Weitlof, a v centralni odbor, ki je obstajal iz 34 članov, so bili izbrani med drugimi tudi ti-le možje: dr. Viljem vitez pl. Hartel, sedanji naučni minister, Juri vitez pl. Schönerer, dr. Viktor Adler, Pernerstorfer itd., torej možje raznega kalibra.

Začetkom l. 1881. je društvo šteló že 22.000 članov s 55.000 gld. dohodki.

In sedaj je pričelo to društvo svoje delovanje. Umljivo je, da ni bil glavni namen temu društvu ohranjanje lastnih otrok, temveč smoter mu je bilo raznarodovanje, oziroma ponemčevanje slovanskih in deloma laških otrok.

Da bi bilo pa društveno delovanje uspešnejše, je pričelo društvo ustanavljati podružnice, in prvo so ustanovili dne 2. aprila 1881. v Plznu na Češkem. In še istega leta je zraslo v okviru tega društva 252 podružnic. Višek svojega razvitka je društvo doseglo l. 1886., zakaj takrat je šteló ravno 980 podružnic. A od tega leta je nemška navdušenost lezla navzdol, in v sedanjem času šteje družba 850 podružnic s 77.000 člani.

Nemški Schulverein je prejel v teku svojega 25letnega obstanka 10.316.000 kron in izdal je 9.784.355 kron; vzdržuje oziroma podpira pa 884 šol in ustanovil je 40 šol.

V naslednjem podajemo statistiko delovanja nemškega Schulvereina po slovenskem ozemlju. Iz te statistike je jasno razvidno, da društvu ni za ohranitev nemških otrok nemški materi, temveč za ponemčenje slovanskih in laških otrok.

Na Kranjskem deluje Schulverein v prvi vrsti na Kočevskem. Od 21 kočevskih okrajev, ki so slovenski, jih podpira 17. Nakupil je štiri šolska poslopja, v Mali gori, Zdihovem, Ovčjaku in Maverlu; potem je ustanovil v Kočevju samem strokovno šolo za lesno obrt. Schulverein izdatno podpira nižjo gimnazijo v Kočevju in si sedaj prizadeva, da jo razširijo v višjo. V ta namen je daroval večje svote. V

Ljubljani ima Schulverein štirirazredno deško ljudsko šolo in podpira protestantsko privatno šolo. Nemške šole so nadalje v Domžalah, pri Sveti Ani, v Medvodah in Goričanah. V Zagorju in Trzinu ima Schulverein otroške vrtce in v Beli peči, ki je že skoro vsa ponemčena, je družba preskrbela zgradbo šole in jo podpira.

V najnovejši dobi je poseglo društvo tudi po Jesenicah in ustanovilo otroški vrtec in dvorazrednico »für das bedrängte Deutschtum«.

b) Z vso vsmemo se je društvo vrglo na **Spodnje Štajersko**. In kakor kaže vsakoletno nazadovanje Slovencev ob meji, je svet na Štajerskem jako ugoden za nemški Schulverein. To potrjuje ta-le dejstva:

V Sladki gori in v Št. Ilju sta šoli last Schulvereina, v Št. Ilju je Schulverein ustanovil še dvorazrednico, ki je kmalu prešla v javno upravo; v Lugavcu, Svečini, Zgornji Sv. Kungoti, Raču, Brezovem, Ribnici, Marbergu, Vuhredu, Vuzenicih, na Muti pa podpira z velikimi vsotami zgradbe, popraviljanje in vzdrževanje šol. V Marbergu podpira tudi otroški vrtec. V Mariboru in okolici Schulverein deluje z veliko marljivostjo in z velikim uspehom. Vinarska in sadjarska šola v Mariboru dobiva veliko podpore od Schulvereina, v Poberšu, Radvini in Razvini je zgradil šole, v Pekrah je ustanovil šolo, ki je danes v javni upravi in ima v dveh razredih 120 otrok, v mariborskem okrožju je podpiral vsega skupaj šole v 25 krajih. V drugih krajih slovenske Štajerske je Schulverein delal na to, da so se odpravile utrakvistiške in ustanovile zgolj nemške šole. To je dosegel v Ljutomeru, Ormožu, Vitanju, Rogatcu, Laškem in Konjicah. V prvih petih krajih je zgradil šole, v Konjicah pa so dobivali izdatne podpore. V Ormožu vzdržuje Schulverein tudi otroški vrtec.

V Ptujju skrbi Schulverein za šole že od nekdaj, v Slovenski Bistrici obstoji že 20 let družbeni otroški vrtec, v Slovenjem Gradcu in Velenju pa družba podpira otroška vrtca. V najnovejšem času je Schulverein zgradil novo šolo, ki ima že lepe uspehe. V Bregu, kjer je poleg utrakvistične šole še nemška trirazrednica, podpira družba šolo in otroški vrtec, kakor tudi v Celju. V celjskem okrožju je Schulverein podpiral šolstvo v 18 krajih, med temi v Trbovljah in Storah. V Sevnici ima družba dvorazrednico, ki pa bo kmalu dobila še tretji razred, ravno tako v Slatini na meji proti Hrvaški. Tudi tu je šola last Schulvereina.

c) Slabši svet je za društvo **Primorje**, zakaj tu odločuje laška manjšina in podpira svoje šole, to je laške, s slovanskim denarjem v taki meri, da jim nemški Schulverein ne more do živga. Glavno delo opravlja društvo pač v Opatiji, Trstu in Gorici, kjer je ustanovilo svoje šole, a sedaj deluje na to, da dobi tudi slovenski ške-denj svojo nemško šolo.

č) Na **Koroškem** ni bilo treba Schulvereinu graditi mnogo šol, ker je skoro vse ponemčeno. Najbolj je Schulverein razvijal svoje potujoče delovanje v okolici celovški. Kako je tu napredovalo nemštvo, kažejo številke. V sodnijskem okrožju celovškem je naraslo zaradi tega nemško prebivalstvo od 49 na 63 odstotkov, v sodnijskem okrožju Borovlje od 13 na 26 odstotkov.

Družba podpira šolstvo na 21 krajih, v okraju Velikovec 27, beljaškem 26, v celovškem 22 krajev. Izmed 8 otroških vrtcev podpira Schulverein dva, v Velikovcu in v Železni Kaplji; potem Učiteljski dom in strgarsko šolo v Naborjetu.

In koliko »judeževih grošev« dobe razni učitelji, ki delujejo v smislu nemškega Schulvereina, o tem bi bilo odveč pisati. Pribijemo pa lahko dejstvo, da bi marsikateri učitelj odbil te »judeževske groše«, ko bi preskrbeli oni faktorji, ki se sedaj najčeseje zgražajo nad tem, učiteljstvu primerne plače in ki ne pomislijo, da ima glad hude, hude zobe. —

Da se vsaj nekoliko zajezi pogubno delovanje nemškega Schulvereina smo ustanovili Slovenci pred dvajsetimi leti svojo šolsko društvo »Družbo sv. Cirila in Metoda«. Žal, da moramo ravno sedaj zapisati nekaj trpkih besedi na naslov onih, ki nas hočejo umeti in ki hočejo družbi in slovenskemu narodu dobro. Vemo pa že sedaj, ko pišemo to, da nas bodo gotovi listi najnesramneje napadli in nas razkričali za narodne izdajice, ki smo podkupljeni z »judeževimi groši« i. t. d. A te psovke mirnega srca lahko prezremo, ker nas navdaja zavest, da smo storili za društvo kakor tudi za narodno zavest več, kakor oni, ki nas bodo sramotili.

V zadnjem času je »Družba sv. Cirila in Metoda« popolnoma prezrla svojo vzvišeno nalogo in se podala popolnoma v tir klerikalizma. Glavni namen družbe ni več, reševati slovensko dečo pred raznarodovanjem, reševati jo iz laških in nemških krempljev, temveč pod pretvezo tega reševanja polagoma dovajati jo v klerikalne spone. In kar je še najbolj čudno, podpirajo to družbo, ki goji čisto klerikalne tendence, v ogramni večini oni sloji slovenskega naroda, ki stoje v taboru slovenske napredne stranke. Iz nasprotne stranke, to je iz katoliško-narodne stranke, dohajajo tako pičli doneski, da bi morala družba danes kvitirati, ko bi se morala opirati le na te dohodke. Le oglejmo si malo razne dohodke! Koliko darujejo vse one razne tako »krepko« se razvijajoče posojilnice in hranilnice, ki so v okrilju »Gospodarske zveze«? Naštejte nam te razne posojilnice in hranilnice — ko nas boste razkričali za narodne izdajice — in radi prekličemo, kar smo zapisali. Poglejte pa naše hranilnice in posojilnice! Na vsakem občnem zboru teh hranilnic in posojilnic dovoljujejo naravnost lepe vsote. In vaše Marijine družbe? Koliko pokroviteljnin so že poslane? Povejte nam! In vaša ostala društva? Kje in kdaj so priredila take veselice v korist glavni družbi kakor so jih naša, ki jih nazivljate »liberalna«? Odgovorite najprej na to, potem pa kričite!

Poglejmo dalje razne darovalce; kateri stranki pripada več teh darovalcev? Štejmo, potem pa govorimo!

Da pa goji družba res čisto klerikalne tendencije, za to imamo dokazov celo kopico. Le oglejmo si n. pr. šolo na Muti! Šolsko poslopje, cela graščina, je stala družbo visoko vsoto. A izročili so jo v oskrb šolskim sestram. In v kakem duhu delujejo te sestre, ve pač vsakdo, kdor ni slep. Na takem izpostavljenem kraju bi po našem mnenju pač veliko, veliko uspešnejše delovali agilni slovenski svetni učitelji kakor pa te sestre. Zakaj njih delovanje bi ne ostalo le omejeno na šolsko poslopje, temveč bi se razprostrlo tudi na javnost. Kako blažilno in za narodno probujo naravnost neprecenljivo delujejo razna pevska društva med narodom, je menda obče znano. Naj se nam pa ne ugovarja, da ni dobiti svetnih učiteljev. Saj glavno vodstvo niti poizkusilo ni le vprašati po posvetnih učiteljih. In da se glavni odbor, kjer sede tudi taki možje, ki bi najrajši zatrli vse narodno časopisje v žlici vode in katerim »liberalci« sploh niso ljudje*) — naravnost boje posvetnih učiteljev, dokazuje naj-

*) Imamo dokazov!

bolj to dejstvo, da so zadnje razpisano službo na družbeni šoli v Trstu rajši oddali učiteljici kakor pa učitelju, akoravno je na tej šoli skoro protizakonito število učiteljic. Zakaj postopa tako, menda odbor najbolje ve.

Jako značilno, da ne rečemo kaj hujšega, je tudi to-le dejstvo. Pred nekaj leti je »Zaveza avstrij. jugoslovanskih učiteljskih društev« sporočila glavnemu vodstvu »Družbe sv. Cirila in Metoda« željo, da želi imeti ta korporacija, v kateri se osredotočuje vse avstr. jugoslovansko učiteljstvo, v glavnem vodstvu te družbe enega zastopnika. A vodstvu, ako nas spomin ne vara, se niti vredno ni zdelo, odgovoriti »Zavezi«. In »Zaveza«, mislimo, je bila opravičena sporočiti to željo družbi, ki je eminentno šolska. Ako lahko sede po sličnih družbah drugih narodov v glavnem odboru učitelji, upamo, da bi isto lahko storila tudi naša družba, in to tembolj, ker je ravno slov. učiteljstvo oni faktor, ki je največ pripomogel, da je družba dobila toliko dohodkov.

Sicer bi lahko napisali še mnogo, mnogo. A upamo, da zadostujejo te vrstice v informacijo vsem onim, ki imajo dobro voljo, koristiti slovenskemu narodu, posebno obmejnim Slovencem s tem, da preosnujejo »Družbo sv. Cirila in Metoda« v smislu onih, ki takorekoč nosijo glavno breme te družbe. Ako hoče imeti klerikalizem svoje šolsko društvo, slovodno mu, a naj ga vzdržuje s svojimi sredstvi!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca velikega travna 1905 K 82.123-73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pisarna^{*)}

za zdravljenje naših bolnih, stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXVIII.

Vprašanje: Kdo ima pravico razdelitve razredov med učiteljsko osobje, voditelj ali okrajni šolski svet? Kako je postopati, ako se provizoričen učitelj upre taki odredbi in pri okrajnem šolskem svetu išče in tudi najde zaslombe?

Trpin.

Odgovor: Pravico, razdeliti razrede med učiteljsko osobje ima domača učiteljska skupščina. Ako se je prov. učitelj pritožil nad tako razdelitvijo in iskal ter našel zaslombe pri okrajnem šolskem svetu, je najbolje, da se temu vda domača učiteljska skupščina s šolskim voditeljem vred. Pritožba na deželni šolski svet je sicer dopustna, a utegne biti brezuspešna. Lahko poizkusite! Dohtar Kosec.

^{*)} Naročnike vabimo, naj se čim pogosteje zglasaajo za pojasnila v »Pisarni«. Pridobili smo zanjo zopet novih dohtarjev, da nam bo možno lažje ustrezati vpraševalcem. Opozarjamo, da je treba vsakemu vprašanju priložiti dve znamki po 10 h. Uredn.

XXIX.

Vprašanje: Ali je pisarnica šolskega voditelja pristopna predsedniku krajnega šolskega sveta ali kakemu drugemu članu ali sploh drugim občinskim zastopnikom, in to brez vednosti ali dovoljenja voditeljevega?

Odgovor: Šolska pisarnica, oziroma pisarnica šolskega voditelja ni tako javna kakor so šolske sobe; vendar pa je kot del šolskega posloplja last krajnega šolskega sveta. Zaraditega se šolski voditelj ne more braniti, da te sobe ne bi pokazal in odprl predsedniku ali drugim članom krajnega šolskega sveta. Rabiti je pa ne sme nihče drugi kakor šolski voditelj, dokler služi po sklepu šolskih gospod ta soba za šolsko pisarnico. Ako se je pa zakonitim potom drugače sklenilo, potlej se pa zopet drugače postopa. — Občinski zastopniki pa nimajo sploh nič pravice do šole, torej tudi ne do pisarnice šolskega voditelja!

Dohtar Pravec.

XXX.

Vprašanje: Ali so kateheti na ljudskih šolah pravi člani domačih skupščin, ali se prištevajo k nepravim učiteljem (Nebenlehrer?) Ali imajo kateheti na ljudskih šolah sploh pravico glasovanja ali le takrat, kadar se tiče veronauka? V zakoniku namreč stoji: »Zadnji (nepravi učitelji) imajo sklepajoč glas le v slučajih, ko gre specialno za njih učence ali njih učni predmet; izven tega imajo samo posvetovalen glas.« Po našem mnenju sodijo katehetje med te, zlasti ker niso vezani, udeleževati se dom. učit. skupščin, torej nimajo istih dolžnosti kakor drugi učitelji. Vendar hočejo nekateri katehetje biti deležni vseh pravic. Nadalje prosim pojasnila, kdo ima pravico določati ure veronauka, kaplan kot katehet ali župnik kot njegov predstojnik? — e.

Odgovor: Kateheti so pomožni učitelji. K domači učiteljski skupščini morajo biti povabljeni. Pravice glasovanja nimajo; izjemoma le, kadar gre za veronauk in za klasifikacijo učencev iz veronauka. — Pravico določevati ure veronauka in vsem predmetom pa ima domača učiteljska skupščina, torej ne katehet in ne župnik. Urnik, ki je izdelan od domače učiteljske skupščine in potrjen od okraj. šolskega sveta, velja tako trdno kakor le kaj, če sta s tem katehet, oziroma župnik zadovoljna ali ne.

Dohtar Sila.

Črtice iz starodobne šole.

O bojih za starostne doklade in o sijajni zmagi.

(Konec.)

Tok časa se je od takrat izdatno predružačil. Učiteljstvo na Štajerskem in Kranjskem se je jelo gibati in se zavedati zakonito zajamčenih svojih pravic. O tem nas obvešča naš dični stanovski list »Učit. Tovariš« in »Učit. Pravnik«. Zakasnele kvinkvenije je potom učiteljskih rekurzov proti deželnim svetom že večkrat naučno ministrstvo, še večkrat pa upravno sodišče ugodno reševalo.

Zaradi svojih zakasnelih kvinkvenij (glede §-a 40) sem se odločil tudi jaz, da nastopim pot boja. Najprej si kupim znamenito knjigo »Judicate« za 12 kron. Po tej knjigi proučujem važne razsodbe upravnega sodišča, državnega sodišča in najvišjega dvornega sodišča o raznih zadevah pouka in šolskih ustanov. V prvem delu izdaje se obravnavajo zadeve bogočastja, v drugem delu pa zadeve šole. Izdajatelja sta II.

bolj to dejstvo, da so zadnje razpisano službo na družbeni šoli v Trstu rajši oddali učiteljici kakor pa učitelju, akoravno je na tej šoli skoro protizakonito število učiteljic. Zakaj postopa tako, menda odbor najboljše ve.

Jako značilno, da ne rečemo kaj hujšega, je tudi to-le dejstvo. Pred nekaj leti je »Zaveza avstrij. jugoslovanskih učiteljskih društev« sporočila glavnemu vodstvu »Družbe sv. Cirila in Metoda« željo, da želi imeti ta korporacija, v kateri se osredotočuje vse avstr. jugoslovansko učiteljstvo, v glavnem vodstvu te družbe enega zastopnika. A vodstvu, ako nas spomin ne vara, se niti vredno ni zdelo, odgovoriti »Zavezi«. In »Zaveza«, mislimo, je bila opravičena sporočiti to željo družbi, ki je eminentno šolska. Ako lahko sede po sličnih družbah drugih narodov v glavnem odboru učitelji, upamo, da bi isto lahko storila tudi naša družba, in to tembolj, ker je ravno slov. učiteljstvo oni faktor, ki je največ pripomogel, da je družba dobila toliko dohodkov.

Sicer bi lahko napisali še mnogo, mnogo. A upamo, da zadostujejo te vrstice v informacijo vsem onim, ki imajo dobro voljo, koristiti slovenskemu narodu, posebno obmejnim Slovencem s tem, da preosnujejo »Družbo sv. Cirila in Metoda« v smislu onih, ki takorekoč nosijo glavno breme te družbe. Ako hoče imeti klerikalizem svoje šolsko društvo, slovodno mu, a naj ga vzdržuje s svojimi sredstvi!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca velikega travna 1905 K 82.123-73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Pisarna^{*)}

za zdravljenje naših bolnih, stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXVIII.

Vprašanje: Kdo ima pravico razdelitve razredov med učiteljsko osobje, voditelj ali okrajni šolski svet? Kako je postopati, ako se provizoričen učitelj upre taki odredbi in pri okrajnem šolskem svetu išče in tudi najde zaslombe?

Trpin.

Odgovor: Pravico, razdeliti razrede med učiteljsko osobje ima domača učiteljska skupščina. Ako se je prov. učitelj pritožil nad tako razdelitvijo in iskal ter našel zaslombe pri okrajnem šolskem svetu, je najboljše, da se temu vda domača učiteljska skupščina s šolskim voditeljem vred. Pritožba na deželni šolski svet je sicer dopustna, a utegne biti brezuspešna. Lahko poizkusite! Dohtar Kosec.

*) Naročnike vabimo, naj se čim pogosteje zglasaajo za pojasnila v »Pisarni«. Pridobili smo zanjo zopet novih dohtarjev, da nam bo možno lažje ustrezati vpraševalcem. Opozarjamo, da je treba vsakemu vprašanju priložiti dve znamki po 10 h. Uredn.

XXIX.

Vprašanje: Ali je pisarnica šolskega voditelja pristopna predsedniku krajnega šolskega sveta ali kakemu drugemu članu ali sploh drugim občinskim zastopnikom, in to brez vednosti ali dovoljenja voditeljevega?

Odgovor: Šolska pisarnica, oziroma pisarnica šolskega voditelja ni tako javna kakor so šolske sobe; vendar pa je kot del šolskega posloplja last krajnega šolskega sveta. Zaraditega se šolski voditelj ne more braniti, da te sobe ne bi pokazal in odprl predsedniku ali drugim članom krajnega šolskega sveta. Rabiti je pa ne sme nihče drugi kakor šolski voditelj, dokler služi po sklepu šolskih gospod ta soba za šolsko pisarnico. Ako se je pa zakonitim potom drugače sklenilo, potlej se pa zopet drugače postopa. — Občinski zastopniki pa nimajo sploh nič pravice do šole, torej tudi ne do pisarnice šolskega voditelja!

Dohtar Pravec.

XXX.

Vprašanje: Ali so kateheti na ljudskih šolah pravi člani domačih skupščin, ali se prištevajo k nepravim učiteljem (Nebenlehrer?) Ali imajo kateheti na ljudskih šolah sploh pravico glasovanja ali le takrat, kadar se tiče veronauka? V zakoniku namreč stoji: »Zadnji (nepravi učitelji) imajo sklepajoč glas le v slučajih, ko gre specialno za njih učence ali njih učni predmet; izven tega imajo samo posvetovalen glas.« Po našem mnenju sodijo katehete med te, zlasti ker niso vezani, udeleževati se dom. učit. skupščin, torej nimajo istih dolžnosti kakor drugi učitelji. Vendar hočejo nekateri katehete biti deležni vseh pravic. Nadalje prosim pojasnila, kdo ima pravico določati ure veronauka, kaplan kot katehet ali župnik kot njegov predstojnik? — e.

Odgovor: Kateheti so pomožni učitelji. K domači učiteljski skupščini morajo biti povabljeni. Pravice glasovanja nimajo; izjemoma le, kadar gre za veronauk in za klasifikacijo učencev iz veronauka. — Pravico določevati ure veronauka in vsem predmetom pa ima domača učiteljska skupščina, torej ne katehet in ne župnik. Urnik, ki je izdelan od domače učiteljske skupščine in potrjen od okraj. šolskega sveta, velja tako trdno kakor le kaj, če sta s tem katehet, oziroma župnik zadovoljna ali ne.

Dohtar Sila.

Črtice iz starodobne šole.

O bojih za starostne doklade in o sijajni zmagi.

(Konec.)

Tok časa se je od takrat izdatno predružačil. Učiteljstvo na Štajerskem in Kranjskem se je jelo gibati in se zavedati zakonito zajamčenih svojih pravic. O tem nas obvešča naš dični stanovski list »Učit. Tovariš« in »Učit. Pravnik«. Zakasnele kvinkvenije je potom učiteljskih rekurzov proti deželnim svetom že večkrat naučno ministrstvo, še večkrat pa upravno sodišče ugodno reševalo.

Zaradi svojih zakasnelih kvinkvenij (glede §-a 40) sem se odločil tudi jaz, da nastopim pot boja. Najprej si kupim znamenito knjigo »Judicate« za 12 kron. Po tej knjigi proučujem važne razsodbe upravnega sodišča, državnega sodišča in najvišjega dvornega sodišča o raznih zadevah pouka in šolskih ustanov. V prvem delu izdaje se obravnavajo zadeve bogočastja, v drugem delu pa zadeve šole. Izdajatelja sta II.